

U 12/2017 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi *(rakennusten energiatehokkuusdirektiivin muuttaminen)*

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 30 päivänä marraskuuta 2016 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU muuttamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2017

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI RAKENNUSTEN ENERGIATEHOKKUUDESTA ANNETUN DIREKTIIVIN MUUTTAMISESTA; COM (2016) 765 LOPULLINEN

1 Ehdotuksen tausta ja tavoite

Euroopan komissio antoi 30 päivänä marraskuuta 2016 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin (2010/31/EU) muuttamisesta (COM (2016) 765 final), jäljempänä *rakennusten energiatehokkuusdirektiivi*. Alkuperäinen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rakennusten energiatehokkuudesta 2002/91/EY on annettu 16 päivänä joulukuuta 2002. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi on sittemmin laadittu uudelleen antamalla 19 päivänä toukokuuta 2010 rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (2010/31/EU).

Ehdotus on osa laajaa komission niin kutsuttua puhtaan energian pakettia. Puhtaan energian paketin päätavoitteina on asettaa energiatehokkuus etusijalle, nostaa Euroopan unioni maailmanlaajuiseen johtoasemaan uusiutuvan energian alalla sekä taata kohtuulliset sopimusehdot kuluttajille. Kuluttajat ovat tulevaisuuden energiamarkkinoiden aktiivisia ja keskeisiä toimijoita.

Energiaunionin keskeinen tekijä on energiatehokkuus etusijalle -periaate, joka ehdotuksella on osaltaan tarkoitus panna täytäntöön. Komissio katsoo, että yksi tapa parantaa energiatehokkuutta on hyödyntää tehokkuushyötyjen valtavaa potentiaalia rakennussektorilla, joka on suurin yksittäinen energian kuluttaja Euroopassa. Rakennussektori käyttää 40 prosenttia loppuenergiasta. Rakennuksista noin 75 prosenttia on energiankulutukseltaan tehottomia, ja jäsenvaltiosta riippuen vain 0,4–1,2 prosenttia rakennuskannasta peruskorjataan vuosittain.

Komission mukaan ehdotuksen päätavoitteena on nopeuttaa olemassa olevien rakennusten kustannustehokkaita peruskorjauksia. Euroopan rakennusteollisuudella on potentiaalia vastata useisiin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin haasteisiin ja samalla myös energiaan ja ilmastoon liittyviin haasteisiin.

Ehdotuksen taustalla on se, että lokakuussa 2014 Eurooppa-neuvosto hyväksyi vuoteen 2030 ulottuvat ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet ja asetti koko EU:n taloutta koskevaksi tavoitteeksi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoteen 1990 verrattuna.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komission mukaan ehdotuksella tarkistetaan rakennusten energiatehokkuusdirektiiviä:

- integroimalla siihen pitkän aikavälin rakennusten peruskorjausstrategiat, tukemalla rahoituksen käyttöönottoa ja luomalla selkeä visio rakennuskannan muuttamiseksi vähähiiliseksi vuoteen 2050 mennessä;
- kannustamalla tieto- ja viestintätekniikan ja älykkään teknologian käyttöä rakennusten tehokkaan toiminnan varmistamiseksi; ja
- järjeistämällä säännöksiä, jos ne eivät ole tuottaneet toivottuja tuloksia.

Ehdotukseen sisältyvät vain ne direktiivin säännökset, joita on tarpeen päivittää vuoden 2030 ilmasto- ja energia tavoitteet huomioon ottaen. Keskeiset säännökset voimassa olevasta direktiivistä säilyvät ennallaan.

2.1 Muutosehdotusten yksityiskohtainen käsittely

Seuraavassa tarkastellaan muutosehdotuksia viittaamalla muutettavan direktiivin asianomaiseen kohtaan.

Määritelmät (2 artikla)

Rakennuksen tekniset järjestelmät (2 artiklan 3 kohta)

Ehdotuksessa laajennettaisiin direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa annettua rakennuksen teknisten järjestelmien määritelmää niin, että se kattaisi myös rakennuksen automatisoinnin ja valvonnan, paikan päällä tapahtuvan sähköntuotannon ja paikan päällä olevan infrastruktuurin sähköistä liikkuvuutta varten.

Pitkän aikavälin rakennusten peruskorjausstrategia (uusi 2 a artikla)

Komissio ehdottaa siirrettäväksi rakennusten energiatehokkuusdirektiiviin uudeksi 2 a artiklaksi Euroopan parlamentin ja neuvoston energiatehokkuudesta annetun direktiivin (2012/27/EU) rakennusten pitkän aikavälin rakennusten peruskorjausstrategiaa koskevan 4 artiklan. Esitettyä muutosta komissio perustelee direktiivin johdonmukaisuuden parantamisella. Kyseisen 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on laadittava pitkän aikavälin strategia investointien saamiseksi käyttöön kansallisen sekä julkisten että yksityisten asuin- ja kaupallisten rakennusten kannan peruskorjauksessa. Strategiaan on sisällyttävä a) sellainen yleiskatsaus kansallisesta rakennuskannasta, joka perustuu tarvittaessa tilastolliseen otantaan; b) rakennustyyppien ja ilmastovyöhykkeiden kannalta soveltuvien peruskorjaamista koskevien kustannustehokkaiden lähestymistapojen tunnistaminen; c) politiikat ja toimenpiteet, joilla edistetään rakennusten kustannustehokkaita pitkälle meneviä perusparannuksia, mukaan lukien vaihteittaiset pitkälle menevät perusparannukset; d) tulevaisuudennäkymät yksityishenkilöiden, rakennusteollisuuden ja rahoituslaitosten investointipäätösten ohjaamiseksi ja e) näyttöön perustuva arvio odotetuista energiansäästöistä ja laajemmista hyödyistä.

Direktiiviehdotuksessa komissio lisäksi pitkän aikavälin peruskorjausstrategiaa koskevia velvoitteita. Ehdotuksen mukaan peruskorjausstrategiassa olisi esitettävä suunnitelma, jossa olisi selkeät välitavoitteet ja toimenpiteet, jotta jäsenvaltio saavuttaisi vuoteen 2050 ulottuvan vähähiilistä kansallista rakennuskantaa koskevan pitkän aikavälin tavoitteen ja vuodeksi 2030 asetetut erityiset välitavoitteet. Pitkän aikavälin peruskorjausstrategialla olisi myös edistettävä energiaköyhyyden lieventämistä.

Lisäksi komissio esittää, että edellä mainittujen investointipäätösten ohjaamiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön mekanismeja, joilla a) liitetään hankkeita yhteen, jotta investoijien on helpompaa rahoittaa edellä mainittuja peruskorjauksia; b) vähennetään energiatehokkuuteen liittyvän toiminnan riskiä investoijien ja yksityisen sektorin kannalta; ja c) hyödynnetään julkista rahoitusta, jotta houkuteltaisiin täydentäviä yksityisen sektorin investointeja tai voitaisiin puuttua tiettyihin markkinoiden toimintapuutteisiin.

Pitkän aikavälin peruskorjausstrategian raportointi sisältyy puhtaan energian paketin yhteydessä julkaistuun energiaunionin hallintaa koskevaan lainsäädäntöehdotukseen (COM(2016) 759 final). Ehdotuksessa raportointi on esitetty tehtäväksi kahden vuoden välein.

Sähköiseen liikkumiseen liittyvä infrastruktuuri (8 artiklan 2 kohta)

Direktiiviehdotukseen lisätään uutena aihepiirinä velvoitteet rakennusten varustamiseksi sähköiseen liikkuvuuteen eli sähköisten ajoneuvojen latauspisteisiin liittyvällä infrastruktuurilla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikissa uusissa muissa kuin asuinrakennuksissa ja kaikissa laajamittaisten korjausten kohteena olevissa muissa kuin asuinrakennuksissa, joissa on enemmän kuin kymmenen pysäköintipaikkaa, vähintään joka kymmenes pysäköintipaikka olisi varustettu vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annetussa direktiivissä 2014/94/EU tarkoitetulla latauspisteellä, jonka olisi kyettävä aloittamaan ja lopettamaan lataus hintasignaalien mukaisesti. Direktiiviehdotuksen tekstistä voisi päätellä, että vaatimusta sovelletaan tällaisiin rakennuksiin 1 päivästä tammikuuta 2025 alkaen. Kuitenkin direktiivin alustavassa käsittelyssä neuvoston energiatyöryhmässä on komissio esittänyt vaatimuksen soveltamisen 1 päivästä tammikuuta 2025 koskevan kaikkia tällaisia rakennuksia, joissa on enemmän kuin kymmenen pysäköintipaikkaa, riippumatta siitä onko kyseessä uudisrakentaminen tai laajamittainen korjaus. Tästä johtuen kansalliset säädökset sähköisten latauspisteiden asentamisesta uudisrakentamisen tai laajamittaisten korjausten yhteydessä tulisi olla voimassa 12 kuukauden päästä direktiivin voimaantulosta eli mahdollisesti vuonna 2019 tai 2020. Jäsenvaltioiden olisi lisäksi varmistettava, että uusissa asuinrakennuksissa ja laajamittaisten korjausten kohteena olevissa asuinrakennuksissa, joissa on enemmän kuin kymmenen pysäköintipaikkaa, valmistellaan kaapelointi niin, että kullekin pysäköintipaikalle voitaisiin asentaa latauspiste sähköisiä ajoneuvoja varten.

Jäsenvaltiot voisivat päättää vapauttaa vaatimuksesta rakennukset, jotka ovat pienien ja keskisuurien yritysten omistuksessa ja hallinnassa, sekä julkiset rakennukset, jotka kuuluvat vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annetun direktiivin soveltamisalaan. Pieniä ja keskisuuria yrityksiä ovat kyseisen direktiivin mukaan yritykset, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa.

Teknisiä järjestelmiä koskeva arviointi ja dokumentointi (8 artiklan uusi 5 kohta)

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kun rakennuksen tekninen järjestelmä asennetaan, vaihdetaan tai päivitetään, koko muutetun järjestelmän kokonaisenergiatehokkuus arvioidaan ja dokumentoidaan ja dokumentit toimitetaan rakennuksen omistajalle, jotta ne olisivat käytettävissä vähimmäisvaatimusten noudattamisen todentamista ja rakennuksen energiatehokkuustodistuksen myöntämistä varten. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että nämä tiedot sisällytetään kansalliseen energiatehokkuustodistusten tietokantaan.

Voimassa olevasta direktiivistä jäisi edelleen voimaan teknisiä järjestelmiä koskeva perusvaatimus, jonka mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava olemassa oleviin rakennuksiin asennetuille rakennuksen teknisille järjestelmille järjestelmävaatimukset, jotka koskevat kokonaisenergiatehokkuutta, oikeaa asentamista sekä asianmukaista mitoitusta, säätämistä ja ohjaamista. Jäsenvaltiot voivat soveltaa näitä järjestelmävaatimuksia myös uusiin rakennuksiin. Järjestelmävaatimukset on vahvistettava uusille, korvaaville ja parannetuille rakennuksen teknisille järjestelmille, ja niitä on sovellettava sikäli kuin ne ovat teknisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti toteutettavissa. Kun teknisiä järjestelmiä koskeva määritelmä uuden direktiiviehdotuksen mukaan laajenisi, tulisi järjestelmävaatimukset jatkossa ulottaa myös automaatio- ja valvontajärjestelmiin, paikan päällä tapahtuvaan sähköntuotantoon ja paikan päällä olevaan infrastruktuuriin sähköistä liikkuvuutta varten.

Älykkäitä ratkaisuja koskeva indikaattori, "smartness indicator" (8 artiklan uusi 6 kohta)

Älykkäitä ratkaisuja koskevaa indikaattoria koskeva artiklaehdotus on uusi aihepiiri rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä. Komissiolle ehdotetaan siirrettäväksi valta antaa delegoituja säädöksiä määräämättömäksi ajaksi direktiivin täydentämiseksi vahvistamalla määritelmä älykkäitä ratkaisuja koskevasta indikaattorista ja edellytykset, joiden vallitessa älykkäitä rat-

kaisuja koskeva indikaattori tarjottaisiin lisätietona mahdollisille uusille vuokralaisille tai ostajille.

Ehdotuksen mukaan älykkäitä ratkaisuja koskevan indikaattorin on katettava joustavuuteen liittyvät ominaisuudet ja vahvistetut toiminnot ja toimintakyvyt, jotka ovat tulosta paremmin toisiinsa yhteydessä olevista ja sisäänrakennetuista älykkäistä laitteista, jotka on integroitu rakennusten perinteisiin teknisiin järjestelmiin. Näiden ominaisuuksien on parannettava asukkaiden ja itse rakennuksen kykyä reagoida asumismukavuuteen tai toiminnallisuuteen liittyviin vaatimuksiin, ottaa osaa kysynnänohjaukseen ja edistää erilaisten energiajärjestelmien ja kaukoinfrastruktuurien, joihin rakennus on liitetty, optimaalista, jouhevaa ja turvallista toimintaa.

Energiatodistusten käyttöön liittyvät muutokset (10 artikla)

Jäsenvaltioiden olisi linkitettävä niiden taloudelliset toimenpiteet energiatehokkuuden parantamiseksi rakennusten peruskorjauksissa tällaisilla peruskorjauksilla saavutettaviin energiansäästöihin. Nämä säästöt olisi määritettävä vertaamalla ennen peruskorjausta ja sen jälkeen myönnettyjä energiatehokkuustodistuksia.

Direktiivin 10 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a kohta, jonka mukaan energiatodistustietokannan avulla olisi voitava seurata rakennusten todellista energiankulutusta, niiden koosta ja luokasta riippumatta. Tietokannan olisi sisällettävä todelliseen energiankulutukseen liittyvät säännöllisesti päivitettävät tiedot rakennuksista, jotka ovat kansalaisten toistuvien käyntien kohteena ja joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 250 m².

Lisäksi direktiivin 10 artiklaan ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 b kohta, jonka mukaan olisi pyynnöstä asetettava saataville aggregoidussa ja anonymisoidussa muodossa olevat tiedot, jotka ovat EU:n tietosuojavaatimusten mukaisia, vähintään viranomaisille tilasto- ja tutkimustarkoituksiin.

Lämmitysjärjestelmien ja ilmastointijärjestelmien tarkastus (14 ja 15 artikla)

Lämmitysjärjestelmien tarkastuksesta säädetään voimassaolevan direktiivin 14 artiklassa ja ilmastointijärjestelmien tarkastuksesta 15 artiklassa. Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi säädettävä lämmitysjärjestelmien ja ilmastointijärjestelmien säännöllisistä tarkastuksista muissa kuin asuinrakennuksissa, joiden kumuloitu primäärienergian kokonaiskulutus olisi yli 250 MWh vuodessa, ja sellaisissa asuinrakennuksissa, joissa olisi keskitetty tekninen järjestelmä, jonka kumuloitu nimellisteho olisi yli 100 kW. Lämmitysjärjestelmän tarkastuksessa olisi arvioitava lämmityskattilan tehokkuus ja mitoitus verrattuna rakennuksen lämmitysvaatimuksiin. Ilmastointijärjestelmän tarkastuksessa olisi arvioitava ilmastoinnin tehokkuus ja mitoitus verrattuna rakennuksen jäähdytysvaatimuksiin. Mitoituksia ei tarvitsisi arvioida uudelleen, jos järjestelmään ei ole tehty muutoksia tai rakennuksen lämmitysvaatimukset tai jäähdytysvaatimukset eivät ole muuttuneet.

Direktiiviehdotuksen mukaan vaihtoehtona pakollisille lämmitysjärjestelmien ja ilmastointijärjestelmien tarkastuksille jäsenvaltiot voivat asettaa vaatimuksia sen varmistamiseksi, että muut kuin asuinrakennukset, joiden kumuloitu primäärienergian kokonaiskulutus on yli 250 MWh vuodessa, on varustettu automaatio- ja valvontajärjestelmillä, jotka kykenevät toimimaan direktiiviehdotuksessa esitetyllä tavalla. Vastaava vaihtoehto edellä mainittujen asuinrakennusten kohdalla on rakennuksen varustaminen jatkuvalla sähköisellä seurannalla ja tehokkailla valvontatoimilla. Komission mukaan sähköisten seuranta- ja valvontajärjestelmien on havaittu olevan kustannustehokas vaihtoehto tarkastuksille.

Voimassa olevan direktiivin mukaan jäsenvaltion on säädettävä säännöllisistä tarkastuksista lämmitysjärjestelmille, joissa on sisätilojen lämmitystä varten nimellisteholtaan yli 20 kW:n lämmityskattila. Säännöllisistä tarkastuksista on säädettävä ilmastointijärjestelmille, joiden nimellisteho on yli 12 kW. Vaihtoehtona pakollisille lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkastusvelvoitteille jäsenvaltio on voinut toteuttaa neuvontaan perustuvat vaihtoehdot, joilla on tullut saavuttaa vastaavat kokonaisvaikutukset. Direktiiviehdotuksessa poistetaan neuvontaan perustuvat vaihtoehdot, koska ne eivät ole komission mukaan osoittautuneet tehokkaiksi. Suomessa voimassaoleva direktiivi on tältä osin toimeenpantu neuvontaan perustuvilla vaihtoehdoilla. Lämmitysjärjestelmiin liittyen menettelynä on käytetty vapaaehtoisia energiatehokkuussopimuksia, öljyalalla niin sanottu Höylä-sopimusta ja bio-alalla niin sanottu Kutteri-sopimusta. Ilmastointijärjestelmän neuvontamenettelystä vastaa Motiva ympäristöministeriön toimeksiannosta.

Poistuva velvoite arvioida vaihtoehtoisten energiajärjestelmien toteutettavuus (6 ja 7 artikla)

Uusia rakennuksia koskevaa 6 artiklan vaatimus tehdä toteutettavuustutkimus erittäin tehokkaista vaihtoehtoisista järjestelmistä, kuten esimerkiksi lämpöpumpuista, ennen rakennustöiden aloittamista esitetään poistettavaksi. Komission mukaan kyseinen kohta on työläs ja turha, koska velvoitteessa, jonka mukaan kaikkien uusien rakennusten on oltava lähes nollaenergiarakennuksia, jo käytännössä edellytetään paikallisesti käytettävissä olevien erittäin tehokkaiden vaihtoehtoisten järjestelmien arviointia. Vastaava yksinkertaistus esitetään tehtäväksi myös olemassa olevia rakennuksia koskevaan artiklaan 7.

Toimivallan siirtäminen komissiolle (5, 8, 22 ja 23 artikla)

Voimassa olevan direktiivin mukaan komissiolle on siirretty valta antaa delegoituja säädöksiä energiatehokkuutta koskevien vähimmäisvaatimusten kustannusoptimaalisten tasojen laskennasta (5 artikla) ja mukauttaa rakennusten energiatehokkuuden laskennan yleistä kehystä koskevassa liitteessä I olevia eräitä kohtia tekniikan kehitykseen (22 artikla). Direktiivin 8 artiklaan komissiolle esitetty valtuus antaa delegoituja säädöksiä on uusi. Artiklan mukaan komissiolle olisi siirrettävä valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla vahvistetaan määritelmä älykkäitä ratkaisuja koskevasta indikaattorista ja edellytykset, joiden vallitessa älykkäitä ratkaisuja koskeva indikaattori tarjottaisiin lisätietona mahdollisille uusille vuokralaisille tai ostajille.

Direktiivin 23 artiklaan koottaisiin säännökset siirretyn säädösvallan käyttämisen ehdoista. Komissio ehdottaa säädösvallan siirtoa määräämättömäksi ajaksi. Artikla sisältäisi myös komission velvollisuuden kuulla jäsenvaltioiden asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

Kansallinen täytäntöönpano

Ehdotuksen mukaisesti jäsenvaltioiden olisi saatettava direktiivin edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 12 kuukauden päästä direktiivin voimaantuloa.

Liite I

Kohta 1

Ehdotuksessa päivitetään direktiivin liitettä I, jossa määritellään energiatehokkuuden laskentatapa. Ehdotuksessa edellytetään, että rakennuksen energiatehokkuus on ilmaistava numeerisella primäärienergiankäytön indikaattorilla ($\text{kWh/m}^2/\text{vuosi}$), joka on yhdenmukaistettu sekä

energiatehokkuustodistusta että energiatehokkuutta koskevien vähimmäisvaatimusten noudattamista varten. Jäsenvaltioiden on kuvattava kansalliset laskentamenetelmät noudattaen asiaan liittyvien eurooppalaisten standardien kansallisia liitteitä.

Kohta 2

Komissio tuo ehdotuksessa esille energiatehokkuuden määrittämisessä riittävän ilmanvaihdon tarpeen ja sen, että jäsenvaltioiden määrittämät terveyteen ja asumismukavuuteen liittyvät vähimmäistasot saavutetaan.

Komissio tarkentaa primäärienergian laskemisen sääntöjä ja esittää, että primäärienergiakeruimet voivat perustua energiamuotojen kansallisten tai alueellisten painotettujen vuotuisten keskiarvojen lisäksi tarkempiin tietoihin, jotka on ilmoitettu yksittäisistä kaukojärjestelmistä.

Lisäksi primäärienergiakertoimien laskentatavasta säädettäisiin niin, että primäärienergiakeruimista on vähennettävä energiamuotojen uusiutuvan energian osuus, jotta laskelmissa kohdellaan yhdenveroisesti a) uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa, joka tuotetaan paikan päällä (käytössä tilaajakohtainen veloitusmittari eli energiaa ei lasketa toimitetuksi energiaksi), ja b) uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa, joka toimitetaan energiankantajan kautta.

Liite II

Kohta 1

Komissio esittää liitteeseen II täsmennyksiä energiatodistusten valvontamääriin liittyen.

Kohta 2

Komissio ehdottaa säännöstä, jonka mukaan kun tietokantaan lisätään tietoja, kansallisten viranomaisten on seurattava ja todentamista varten voitava yksilöidä, kuka tiedot on lisännyt.

3 Oikeusperusta

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 artiklan 2 kohtaan, joka on energiatoimenpiteiden oikeusperusta. Direktiiviehdotuksella olisi siten sama oikeusperusta kuin voimassa olevalla rakennusten energiatehokkuusdirektiivillä (2010/31/EU). Ehdotus käsitellään neuvostossa määräenemmistöllä tavallista lainsäätämismenettelyä noudattaen.

Valtioneuvosto katsoo oikeusperustan olevan asianmukainen.

4 Ehdotuksen suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteeseen

Komission mukaan ehdotetut muutokset ovat toissijaisuusperiaatteen mukaisia, koska niiden avulla parannetaan sisämarkkinoiden toimintaa ja tuetaan EU:n kilpailukykyä sekä hyödynnetään ilmastopolitiikan ja rakennussektorin kansallisten säädösten nykyaikaistamisesta saatavia synergiaetuja kaikkialla EU:ssa. Lisäksi EU:n toimilla voidaan modernisoida rakennussektorin kansallisia määräyksiä, laajentaa markkinoita innovatiivisille tuotteille ja mahdollistaa alemmat kustannukset. Ehdotetuista muutoksista huolimatta jäsenvaltioilla säilyy sama joustavuus kuin nykyisin eli ne voivat tehdä mukautuksia kansallisten ja paikallisten olosuhteiden perusteella.

Komission mukaan ehdotetuissa muutoksissa ei suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ylitetä sitä, mikä on asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.

Valtioneuvosto yhtyy komission arvioon ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta. Suhteellisuusperiaatteen toteutumisen osalta jatkovalmistelussa on pyrittävä varmistamaan riittävä kansallinen joustovara ja vältettävä tarpeettoman pitkälle menevää teknisiä yksityiskohtia sisältävää sääntelyä.

5 Ehdotusten vaikutukset

5.1 Komission vaikutusarviointi

Ehdotukseen liittyy komission vaikutusten arviointi SWD (2016) 414 final sekä tiivistelmä vaikutusten arvioinnista SWD(2016) 415 final.

Voimassa olevan rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin arviointi, SWD (2016) 408 final, osoittaa selvää edistymistä rakennussektorin tehokkuuden parantamisessa: vuotuinen energiankulutus pinta-alaa kohti (kWh/m²/vuosi) alkoi vähentyä huomattavasti vuoden 2006 jälkeen ja tämä väheneminen jatkui vuosina 2013 ja 2014 uudelleenlaaditun direktiivin ansiosta. On näyttöä siitä, että vuonna 2014 päästiin noin 48,9 miljoonan öljykvivalenttitonniin (Mtoe) energiasäästöihin verrattuna uudelleenlaaditun direktiivin mukaiseen vuoden 2007 perustasoon. Tämä vaikuttaisi olevan samassa linjassa vuoden 2008 vaikutustenarvioinnin kanssa ja viittaa siihen, että direktiivillä todennäköisesti saavutetaan odotetut vaikutukset vuoteen 2020 mennessä.

Komission vaikutusarvioinnin mukaan nykyisen rakennuskannan uudistaminen etenee kuitenkin suhteellisen hitaasti, ja kustannustehokkaille energian lisäsäästöille on edelleen merkittävästi potentiaalia vuoteen 2030 mennessä. Perusongelmana on, että merkittävä osa potentiaalista ei toteudu, jos tilanne säilyy ennallaan, koska useat kustannustehokkaat investoinnit rakennusten energiatehokkuuteen jäävät tekemättä. Sen vuoksi EU:n olisi puututtava asiaan nyt ja pyrittävä poistamaan tekijöitä, jotka estävä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian toteutumista direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa rakennuksissa.

Sidosryhmiä, joihin aloite vaikuttaa, ovat kuluttajat, kotitaloudet, yritykset ja viranomaiset, rakennussektori (etenkin pk-yritykset), jäsenvaltioiden keskus- ja alueviranomaiset, investoijat ja muut talouden toimijat.

Rakennusten energiatehokkuuden käsittelystä EU:n tasolla saatava lisäarvo on koordinoitujen toimien ansiosta vahvistuvat sisämarkkinat, jotka tukevat rakennussektorin kilpailukykyä ja kestävyyttä, hyödyntävät synergiaetuja ilmastopolitiikan kanssa, antavat EU:n kansalaisille mahdollisuuden tehdä paremmin tietoon perustuvia valintoja osto-/vuokrauspäätöksen tekemisessä ja näin ollen parantavat niiden rakennusten laatua, joissa ihmiset asuvat ja työskentelevät.

EU-tason toimilla edistetään rakennussektoria koskevien kansallisten säädösten päivittämistä koko EU:ssa. Ennen direktiivin hyväksymistä vuonna 2002 monien jäsenvaltioiden sääntelyyn ei sisältynyt energiatehokkuusvaatimuksia, ja ennen vuonna 2010 annettua direktiiviä jäsenvaltiot eivät tarkastelleet vähimmäistason suorituskykyvaatimuksia kustannusoptimaalisuuden osalta.

Rakennussektori on keskeisen tärkeä Euroopan talouden kannalta. Sektorilla toimii kolme miljoonaa yritystä, sen vuotuinen tuotto on yli 1 211 miljardia euroa (mikä on noin 10 prosenttia EU:n BKT:stä) ja se työllistää suoraan 14 miljoonaa henkeä (esimerkiksi rakennustuotteet, rakennusalan palvelut, lämmitys-, ilmastointi- ja valaistuslaitteet, rakennuksiin integroidut uu-

siutuvista energialähteistä peräisin olevat järjestelmät, älykäs valvonta, rakennusten automaatiojärjestelmät ja älykkäät mittarit).

Rakennusten energiatehokkuuden parantamisella lievennetään ilmastonmuutosta ja lisätään kasvua ja työpaikkoja, minkä lisäksi sillä on monia muitakin etuja, jotka edistävät ympäristö- ja sosiaalipoliittisten tavoitteiden saavuttamista.

Komissio arvioi, että ehdotuksella vähennettäisiin energian vuotuista loppukäyttöä 28 miljoonalla öljykvivalenttitonilla (Mtoe), joka vastaa 38 miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöjä. Osuutena EU:n BKT:stä energian vuotuinen loppukäyttö vähenisi 0,3 prosenttiyksikköä vuoteen 2030 mennessä. Energiaköyhyys helpottaisi 515 000–3,2 miljoonassa kotitaloudessa (kaikkiaan 23,3 miljoonasta).

Komission arvion mukaan ehdotuksella edistetään myös eurooppalaisen teollisuuden (etenkin eristys- ja tasolasektorin) kilpailukykyä ja lisätään EU-markkinoiden arvoa 23,8 miljardilla eurolla vuoteen 2030 mennessä ja luodaan 80–120 miljardin euron peruskorjausmarkkinat pk-yrityksille. Sillä luodaan myös 220 000 lisätyöpaikkaa (vertailuskenaarioon nähden) vuoteen 2030 mennessä.

Komissio arvioi ehdotuksen lisäävän energiaan liittyvää rakennustoimintaa (kattojen eristys, ikkunoiden vaihto, rakennusten järjestelmien päivitys), jonka arvo on 47,6 miljardia euroa vuoteen 2030 mennessä. Tästä kuitenkin vain 1–4 miljardia euroa on kyseisten toimenpiteiden suoraan edellyttämiä. Viime kädessä tämä vastaa 24–36 miljardin euron vähennystä yritysten ja kotitalouksien vuotuisessa energiankulutuksessa. Luodaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia, etenkin rakennusten peruskorjausten alalla, ja lisätään energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan liittyvän teknologian ja järjestelmien kysyntää. Toisaalta tämä edellyttää myös yrityksen työntekijöiden taitojen päivittämistä.

5.2 Lainsäädännölliset vaikutukset

Ehdotuksen täytäntöönpano edellyttäisi lainsäädännöllisiä muutoksia maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) ja sen nojalla annettuihin asetuksiin. Ehdotuksella olisi vaikutuksia myös rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annettuun lakiin (147/2015) ja sillä voisi olla vaikutuksia myös rakennuksen energiatodistuksesta annettuun lakiin (50/2013).

Uutta lainsäädäntöä tarvitaan sähköautojen latauspisteitä koskevien säännösten panemiseksi täytäntöön. Sähköautojen latauspisteistä ei ole Suomessa ollut aikaisemmin lainsäädäntöä. Jatkovalmistelussa on selvitettävä, missä säädöksissä niitä koskevista velvoitteista olisi asianmukaisinta säätää.

Ehdotuksen vaatimus lämmitysjärjestelmien pakollisista tarkastuksista tai vaihtoehtoisesti rakennuksen varustamista automaatio-, seuranta- ja valvontajärjestelmällä vaatisi uutta lakia, jossa velvoitettaisiin rakennuksen omistaja teettämään tarkastus, jollei rakennuksessa ole automaatio-, seuranta- ja valvontajärjestelmää. Myös ehdotuksen vaatimus ilmastointijärjestelmien pakollisista tarkastuksista tai vaihtoehtoisesti rakennuksen varustamista automaatio-, seuranta- ja valvontajärjestelmällä vaatisi kansalliselta toimeenpanolta uutta lakia, jossa velvoitettaisiin rakennuksen omistaja teettämään tarkastus, jollei rakennuksessa ole automaatio-, seuranta- ja valvontajärjestelmää.

5.3 Taloudelliset vaikutukset

Pitkän aikavälin rakennusten korjausstrategia

Pitkän aikavälin rakennusten peruskorjausstrategian taloudelliset ja muut vaikutukset rakennusten omistajille, rakennusteollisuudelle ja rahoituslaitoksille aiheutuvat vasta sen perusteella minkälaisia tavoitteita ja toimenpiteitä kansallinen strategia sisältää ja miten nämä toteutuvat. Strategian laatiminen aiheuttaa välittöminä seurauksina hallinnollista taakkaa ja kustannuksia hallinnolle. Näitä lisää myös komission aikomus edellyttää strategiasta raportointia aiempaa useammin ja laajemmin.

Sähköiseen liikkumiseen liittyvä infrastruktuuri

Olemassa olevien asuinkerrostalojen laajamittaisten korjausten yhteydessä arvioidaan kaapeloinnin muuttamisesta syntyvän 500–1 500 euron kustannukset pysäköintipaikka kohden. Rakennuskohtaisesti kustannukset olisivat tällöin noin 10 000–30 000 euroa, kun oletetaan asuinkerrostalossa olevan keskimäärin 20 autopaikkaa. Kun laajamittaisten korjausten osuudeksi arvioidaan yksi prosentti rakennuksista, kaapelointi koskisi noin 600 asuinkerrostaloa vuodessa. Kustannukset koko asuinkerrostalokannassa olisivat tällöin noin 6–18 miljoonaa euroa vuodessa. Jos Suomessa tyypillisesti käytetty autopaikkojen lämmityskaapelointi soveltuisi direktiivissä tarkoitetuksi kaapeloinniksi, kustannukset jäisivät merkittävästi pienemmiksi. Uusien asuinkerrostalojen varustaminen kaapeloinnilla, joka mahdollistaisi sähköautojen latauspisteiden asentamisen jokaiselle pysäköintipaikalle, ei arvioiden mukaan aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia.

Muista kuin asuinrakennuksista 50–75 prosenttia arvioidaan olevan sellaisia, joissa on yli 10 autopaikkaa. Jos sähköisiä latauspisteitä koskeva velvoite kohdistuisi vain laajamittaisten korjausten kohteena oleviin rakennuksiin, noin 930 rakennukseen olisi vuosittain asennettava joka kymmenenteen autopaikkaan ehdotuksen mukainen latauspiste. Laajamittaisten korjausten määräksi arvioitiin yksi prosentti vuodessa. Komission mukaan latauspisteen hinta asennettuna rakennuksen sisälle olisi noin 2 500 euroa per latauspiste, edellyttäen ettei rakenteellisia toimenpiteitä tarvita. Ulkoasennuksien kustannukset ovat edellä mainittua kalliimpia. Olettaen, että rakennuksissa olisi keskimäärin 20 autopaikkaa, jokaiseen laajamittaisesti korjattavaan rakennukseen olisi rakennettava kaksi latauspistettä. Kustannukset olisivat tällöin noin 5 000 euroa rakennusta kohden. Latauspisteiden rakentamisesta laajamittaisten korjausten yhteydessä aiheutuisi rakennuskannassa vähintään 4,7 miljoonan euron kustannukset vuodessa.

Komissio on direktiiviehdotuksen alustavassa käsittelyssä neuvoston energiatyöryhmässä esittänyt, että velvoite rakentaa joka kymmenenteen pysäköintipaikkaan sähköinen latauspiste koskisi 1 päivänä tammikuuta 2025 lähtien kaikkia rakennuksia, jotka ovat muita kuin asuinrakennuksia ja joissa on yli kymmenen pysäköintipaikkaa. Velvoite ei rajoittuisi pelkästään laajoihin korjauksiin ja uudisrakentamiseen. Tämä johtaisi latauspisteiden rakentamisveloitteeseen noin 75 500 rakennukselle ja 375 miljoonan kokonaiskustannuksiin.

Vuosittain valmistuu noin 1 100 uutta rakennusta, joita latauspisteen rakennusvelvoite koskisi. Lisäkustannukset uudisrakentamisessa olisivat vähintään 5,5 miljoonaa, kun latauspisteen kustannus rakennuksessa oletetaan edellä mainituksi.

Direktiiviehdotuksesta voi olla hyötyjä sähköautojen latauspisteiden lisääntyessä ja sähköautojen lisääntymisen kautta tuleville uuden palveluliiketoiminnan mahdollisuuksille. On myös mahdollista luoda edelläkävijämarkkinaa Suomeen. Suomessa on alaan liittyvää valmistusta ja osaamista, jota on mahdollista viedä muihin Euroopan jäsen maihin.

Kustannusvaikutusten arvioinnissa on myös huomioitava liikenteen päästövähennyksien synnyttämät kustannukset. Liikenteen tavoitteena on vähentää päästöjä noin puolella vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Päästövähennyksien toteutuminen tulee edellyttämään kustannuksia vaativia toimenpiteitä. Ehdotetut sähköisen liikkumisen infra-

struktuurin kehittämisestä aiheutuvat kustannukset ovat osa toimenpiteitä, joita Suomessa joudutaan tekemään päästövähennystavoitteiden aikaansaamiseksi.

Teknisiä järjestelmiä koskeva arviointi ja dokumentointi

Muutettujen teknisten järjestelmien kokonaisenergiatehokkuuden arviointi silloin kun tekninen järjestelmä asennetaan, vaihdetaan tai päivitetään, voi tuoda lisäkustannuksia rakennusten omistajille. Kustannukset määräytyvät arvioinnin laajuuden ja tarvittavan asiantuntemuksen perusteella, eikä niitä voida tässä vaiheessa arvioida. Ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, että arvioinnin kustannukset heikentäisivät toimenpiteiden kustannustehokkuutta. Jos arvioinnin dokumentointi voidaan toteuttaa viemällä dokumentit esimerkiksi rakennuksen huoltokirjaan, ei dokumentoinnista aiheudu merkittäviä kustannuksia. Tietojen sisällyttäminen kansalliseen energiatehokkuustodistusten tietokantaan ei myöskään aiheuta merkittäviä kustannuksia, jos energiatodistuksen laatija voi viedä tiedon tietokantaan energiatodistusta laadittaessa.

Älykkäitä ratkaisuja koskeva indikaattori, smartness indicator

Indikaattorin taloudellisia vaikutuksia ei tässä vaiheessa voida arvioida, koska indikaattorin sisällöstä ja sen käytöstä ei ole tarkempaa tietoa.

Energiatodistusten käyttöön liittyvät muutokset

Direktiiviehdotuksessa edellytetään energiatodistusten laatimista ennen peruskorjausta ja sen jälkeen liittyen energiansäästöjen todentamiseen ja jäsenvaltioiden taloudellisiin toimenpiteisiin energiatehokkuuden parantamiseksi rakennusten peruskorjauksissa. Jos laadittaisiin energiatodistus välittömästi ennen ja jälkeen peruskorjauksen, aiheutuisi tästä esimerkiksi pientalon omistajalle noin 600–800 euron kustannukset. Jos energiatodistus voisi olla joskus aiemmin laadittu, kustannukset puolittuisivat. Tällä hetkellä Suomessa ei myönnetä taloudellisia avustuksia energiatehokkuuden parantamiseksi peruskorjauksissa, joten taloudelliset vaikutukset eivät ole arvioitavissa.

Toteutuneiden kulutustietojen seuranta nykyisin lähtötiedoin energiatodistustietojärjestelmässä ei aiheuta kustannuksia. Jos tietokantaan on päivitettävä säännöllisesti kulutustiedot tietyn kokoisista rakennuksista, aiheutuisi tästä kustannuksia tietojärjestelmän muuttamiseksi siten, että mahdollisesti muutkin kuin energiatodistusten laatijat voisivat viedä tietoja tietokantaan luotettavalla tavalla. Energiatodistustietojen koostaminen yksilöimättömässä muodossa ei aiheuta kustannuksia.

Lämmitysjärjestelmien tarkastus

Lämmitysjärjestelmien tarkastusvelvoitteet kohdistuisivat asiantuntija-arvioiden mukaan noin 22 000 rakennukseen, joista noin 15 400 kpl on varustettu öljylämmityskattilalla, noin 4 700 kpl biolämmityskattilalla ja noin 1 900 kpl kaasulämmityskattilalla. Tarkastuskustannusten on arvioitu olevan noin 100–200 euroa/tarkastuskerta, edellyttäen että tarkastus tehdään muun käynnin yhteydessä. Tarkastuksista aiheutuisi Suomessa tällöin 2,2–4,4 miljoonan euron kertakustannus. Jos tarkastus jouduttaisiin tekemään erillisenä toimenpiteenä, kustannukset muodostuisivat korkeammaksi. Jos säännöllisten tarkastusten väli olisi viisi vuotta, vuositasolla kustannus rakennuksen omistajalle jäisi noin 25–50 euroon. Rakennuskannan tasolla tarkastuksista aiheutuvat kustannukset olisivat noin 440 000–880 000 euroa vuodessa. On mahdollista että tarkastuskustannukset jäisivät pienemmiksi, jos kohteissa on direktiiviehdotuksen mukainen automaatio- tai seuranta- ja valvonta- järjestelmä. Pieniä lisäkustannuksia hallinnolle voi aiheutua tarkastusraporttien valvonnasta.

Vaihtoehtona säännöllisille tarkastuksille hyväksyttäisiin asuinrakennuksien varustaminen jatkuvalla sähköisellä seurannalla ja tehokkailla valvontatoimilla. Muissa rakennuksissa vaihtoehtona olisi rakennuksen varustaminen automaatio- ja valvontajärjestelmällä. Tilastoja tällaisten järjestelmien määrästä rakennuksissa ei ole saatavissa. Olettaen, että puolessa tarkastusvelvoitteen kohteena olevista rakennuksista olisi direktiivin edellyttämät järjestelmät, arvioidaan automatisoinnin lisäämisestä aiheutuvan rakennuskannassa 11–44 miljoonan kertakustannukset.

Jos tarkastukset voidaan yhdistää nuohoukseen tai lämmityskattiloiden huoltotoimenpiteisiin, on tarkastusten tekijöitä riittävästi Suomessa. Näin myös vältettäisiin pitkistä välimatkoista aiheutuvat korkeat kustannukset tarkastusten hyötyihin nähden.

Ilmastointijärjestelmien tarkastus

Ilmastointijärjestelmien säännöllisiä tarkastuksia koskeva velvoite arvioidaan kohdistuvan Suomessa noin 16 000 rakennukseen. Tarkastuskustannusten arvioidaan olevan noin 1 100–1 500 euroa/tarkastuskerta. Tarkastuksista aiheutuisi Suomessa tällöin 17,6–24 miljoonan euron kertakustannus. Jos säännöllisten tarkastusten väli olisi viisi vuotta, kustannukset rakennusten omistajille olisivat noin 4,4–4,8 miljoonaa euroa vuodessa. Pieniä lisäkustannuksia hallinnolle voi aiheutua tarkastusraporttien valvonnasta.

Asiantuntija-arviossa vuonna 2013 todettiin, että Suomessa käytettävissä yli 70 kW:n ilmastointijärjestelmistä lähes kaikissa on rakennusautomaatioon yhdistetty valvontajärjestelmä. Tämän voidaan olettaa pitävän paikkansa myös direktiivin tarkoittamille yli 100 kW:n järjestelmille. Tällöin direktiiviehdotuksessa vaihtoehtona säännöllisille tarkastuksille oleva asuinrakennusten varustaminen jatkuvalla sähköisellä seurannalla ja tehokkailla valvontatoimilla sekä muiden rakennusten varustaminen automaatio- ja valvontajärjestelmällä ei aiheuta lisätoimenpiteitä eikä taloudellisia vaikutuksia rakennusten omistajille.

Liitteiden I ja II päivitys

Ehdotuksesta aiheutuu hallinnollista taakkaa ja mahdollisesti hallinnolle kustannuksia laskentamenetelmien kuvaamisesta eurooppalaisten standardien kansallisten liitteiden mukaisesti, todistusten lisääntyvästä valvonnasta ja mahdollisesta tietojärjestelmän muuttamisesta. Jos primäärienergiakertoimet on määritettävä komission edellyttämällä tavalla, aiheutuu hallinnollista taakkaa ja hallinnolle kustannuksia energiamääräysten ja energiatodistusten uusimisesta.

5.4 Ympäristövaikutukset

Pitkän aikavälin rakennusten peruskorjausstrategian laatiminen ei sellaisenaan aiheuta myönteisiä ympäristövaikutuksia. Vasta kun strategian sisältämät tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi toteutuvat, on aikaan saatavissa myönteisiä ympäristövaikutuksia rakennuskannan energiatehokkuuden parantumisen tuloksena.

Sähköiseen liikkumiseen liittyvän infrastruktuurin ei arvioida vaikuttavan rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen. Ehdotuksen keskeisin ympäristövaikutus on myönteinen vaikutus liikenteen päästövähennyksien saavuttamiseen. Taakanjakosektorin merkittävin päästövähennyspotentiaali on liikennesektorilla. Tämän vuoksi tavoitteena on vähentää liikenteen päästöjä noin puolella vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Suurin vähennyspotentiaali on tieliikenteessä, jonne toimia erityisesti kohdistetaan. Liikenteen päästövähennyksien saavuttaminen edellyttää liikenteen kestävyyskehittämistä monipuolisesti erilaisilla keinoilla. Biopolttoaineiden ei arvioida riittävän liikenteen koko päästövähennysten aikaansaamiseen, ja näin ollen Suomessa on vahvasti tuettava myös liikenteen sähköistämiskehitystä. Suomen kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa tavoitteeksi on asetettu sähkö-

autojen 10 prosentin osuus koko autokannasta jo vuonna 2030. Sähköisen liikkumisen infrastruktuurin kehittäminen edesauttaa Suomen tavoitetta siirtyä etenevässä määrin sähkökäyttöiseen liikenteeseen liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Lämmitysjärjestelmiä ja ilmastointijärjestelmiä koskevat tarkastusvelvoitteet ovat olleet jo voimassaolevassa direktiivissä. Ehdotuksella rajataan tarkastusvelvoite aiempaa pienempään rakennusjoukkoon, joten ehdotuksesta ei arvioida aiheutuvan myönteisiä ympäristövaikutuksia verrattuna voimassaolevaan direktiiviin.

Muutettujen teknisten järjestelmien kokonaisenergiatohokkuuden arviointi silloin kun rakennuksen tekninen järjestelmä asennetaan, vaihdetaan tai päivitetään, voi varmistaa järjestelmien paremman ja energiatohokkaan toiminnan. Merkittäviä myönteisiä ympäristövaikutuksia tällä ei kuitenkaan arvioida saavutettavan.

Älykkäitä ratkaisuja koskeva indikaattorin mahdollisia ympäristövaikutuksia ei tässä vaiheessa voida arvioida, koska indikaattorin sisällöstä ja sen käytöstä ei ole tarkempaa tietoa.

Rakennusten toteutuneen kulutuksen seuranta energiatodistustietokannan avulla ja tietyn kokoisten rakennusten kulutustietojen päivittäminen tietokantaan ei arvion mukaan aiheuta myönteisiä ympäristövaikutuksia. Todistustietokannassa energiankulutustieto voi olla useita vuosia vanha, sillä todistuksen voimassaoloaika on 10 vuotta ja todistus on uusittava vain myynnin, vuokrauksen tai esillepanovelvoitteen johdosta. Suomessa on mahdollista saada kattavasti ajantasaista tietoa rakennuksen toteutuneesta energiankulutuksesta muun muassa kaukolämpö- ja sähkölaitosten verkkosivuilta.

Vaihtoehtoisten energiajärjestelmien toteutettavuuden arviointi poistuisi direktiivistä, millä ei arvioida olevan merkitystä ympäristövaikutusten kannalta. Myöskään liitteen I ja II muutosehdotuksilla ei arvioida olevan suoria ympäristövaikutuksia.

6 Ehdotusten kansallinen käsittely ja käsittely EU:ssa

Puhtaan energian paketista annettiin tilannekatsaus EU-ministerivaliokunnalle 7.12.2016.

Ympäristöministeriö järjesti direktiiviehdotuksesta kuulemistilaisuuden 19.12.2016. Tilaisuudessa kuultiin laajasti eri sidosryhmiä, sekä viranomaisia että alan toimijoita. Säädösehdotus ja U-kirjelmäluonnos käsiteltiin Energia- ja EURATOM –jaoston laajan kokoonpanon kokouksessa 16.1.2017. U-kirjelmäluonnosta on käsitelty EU-ministerivaliokunnan kirjallisessa menettelyssä 25.1.-27.1.2017.

Rakennusten energiatohokkuusdirektiivin muuttamista koskeva ehdotus julkaistiin osana komission puhtaan energian pakettia. Neuvoston energiatyöryhmässä 13 päivänä joulukuuta 2016 komissio esitteli puhtaan energian paketin ja siitä käytiin alustava keskustelu. Ehdotuksen varsinainen käsittely aloitetaan neuvoston energiatyöryhmässä tammikuussa 2017.

Euroopan parlamentin käsittelyaikataulusta ei ole vielä tietoa. Vastuuvaiokunta Euroopan parlamentissa on teollisuus-, tutkimus- ja energiavaiokunta (ITRE).

7 Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 7 kohdan mukaan rakennus- ja kaavoitus-toimi sekä asuntotuotanto kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ehdotus kuuluu siten maakunnan lainsäädäntövaltaan.

8 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee direktiiviehdotuksen tavoitteita ja pitää tärkeänä rakennusten energiatehokkuuden edistämistä.

Valtioneuvosto kannattaa pitkän aikavälin peruskorjausstrategiaa koskevan säännöksen siirtämistä energiatehokkuusdirektiivistä rakennusten energiatehokkuusdirektiiviin, koska tämä tekee rakennusten energiatehokkuuden sääntelystä johdonmukaisemman kokonaisuuden. Strategian sisältöön lisätyt uudet vaatimukset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia, mutta investointipäätöksiä ohjaavien mekanismien käyttöönotossa tulisi säilyttää kansallista joustovaraa. Strategian laatiminen ja siitä aiempaa tiheämpi raportointi lisäävät myös hallinnollista taakkaa.

Koska liikenteellä on keskeinen merkitys Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, ja koska biopolttoaineiden ei arvioida riittävän liikenteen koko päästövähennysten aikaansaamiseen, Suomessa on vahvasti tuettava myös liikenteen sähköistämiskehitystä. Suomen kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa tavoitteeksi on asetettu sähköautojen 10 prosentin osuus koko autokannasta jo vuonna 2030. Vaikka sähköautojen latausmahdollisuuksien edistäminen rakennuksissa ei sinänsä paranna rakennusten energiatehokkuutta, valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti latausmahdollisuuksien edistämiseen uudisrakentamisen ja laajamittaisten korjausten yhteydessä. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin tässä vaiheessa varauksellisesti vaatimukseen, jonka mukaan 1.1.2025 lähtien olemassa oleviin rakennuksiin tulisi rakentaa joka kymmenenteen pysäköintipaikkaan hintasignaalin mukaan toimiva sähköautojen latauspiste. Vaatimus ei koskisi asuinrakennuksia ja edellyttäisi, että rakennuksessa olisi yli 10 pysäköintipaikkaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että direktiivin säännösten tulisi olla joustavia eikä sisältää liian teknisiä yksityiskohtia. Direktiivin tulisi mahdollistaa erilaisten lataukseen soveltuvien teknisten ratkaisujen ja palvelujen käyttö. Latauspisteiden rakentamisessa tulisi voida ottaa huomioon markkinoiden kehittyminen ja se, että latauspisteiden rakentaminen on teknisesti mahdollista ja kustannuksiltaan kohtuullista. Myös erityyppisille, olemassa oleville rakennuksille voi olla perusteltua tavoitella siirtymäaikaa direktiivin kansallisessa toimeenpanossa.

Direktiiviehdotuksessa esitetään siirrettäväksi komissiolle valtaa antaa delegoituja säädöksiä älykkäitä ratkaisuja kuvaavasta indikaattorista ja sen käytön edellytyksistä. Ehdotukseen sisältyvä määrittely jättää avoimeksi indikaattorin sisällön, käytön ja soveltuvuuden Suomessa käytettäviin teknisiin ratkaisuihin. Valtioneuvosto suhtautuu tässä vaiheessa varauksellisesti älykkäitä ratkaisuja koskevaan indikaattoriin ja komissiolle annettuun valtuuteen.

Valtioneuvosto kannattaa ilmastointi- ja lämmitysjärjestelmien säännöllisten tarkastusten kohdistamista aiempaa suurempiin teknisiin järjestelmiin. Näitä koskevat raja-arvot olisi kuitenkin tarpeen määrittää selkeämmin. Rakennuksen varustaminen automaatio-, seuranta- ja valvontajärjestelmillä on kannatettava vaihtoehto pakollisille tarkastuksille. Valtioneuvosto pitää tärkeänä edellä mainittujen eri vaihtoehtojen joustavaa yhdistelemistä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että komissio ei säädä direktiiviehdotuksen liitteessä 1 uusiutuvan energian huomioimistavasta primäärienergiakertoimien määrittämisessä, vaan se jäisi kansalliseen päätäntävaltaan. Rakennusten energiatehokkuuden määrittämisessä käytettyjen kertoimien taustalla vaikuttaa kansallinen energiapolitiikka.

Valtioneuvosto pitää hyvänä lähtökohtana taloudellisten kannusteiden sitomista saavutettuun energiansäästöön, mutta suhtautuu varauksella säästöjen määrittämiseen laatimalla energiatoistutus ennen ja jälkeen peruskorjauksen. Muita kustannustehokkaita tapoja energiansäästön määrittämiseksi tulisi voida käyttää.

Ehdotuksessa esitetään todistustietokannan käyttöä rakennusten todellisen energiankulutuksen seurantaan ja kulutustietojen päivittämistä säännöllisesti rakennuksista, jotka ovat kansalaisten toistuvien käyntien kohteena ja joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 250 m². Ehdotuksen ta-

U 12/2017 vp

voite, samoin kuin se kuka seurantaa tekisi, olisiko tietojen oltava julkisesti saatavilla ja koskisiko vaatimus muitakin kuin julkisia rakennuksia jää siinä määrin epäselväksi, että valtioneuvosto suhtautuu tässä vaiheessa varauksellisesti ehdotukseen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioille aiheutuvan hallinnollisen taakan välttämiseksi ehdotuksesta aiheutuvat raportointivelvoitteet olisivat mahdollisimman keveät.

Direktiivin kansalliseen voimaansaattamiseen voisi olla tarpeellista varata kaksi vuotta ehdotetun vuoden sijaan, jotta voitaisiin varmistaa kansallisen voimaansaattamisen korkea taso.